

ТЕРРОРИЗМ ВА ЭКСТРЕМИЗМ БИЛАН БОҒЛИҚ ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАРНИНГ ПРОФИЛАКТИКАСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

Шахобиддинов Убайдулло Нурилложон ўғли
ИИВ Академияси 3-босқич курсанти

Аннотация. Ушбу мақолада Терроризм ва экстремизм билан боғлиқ Ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини ташкил этиш амалга оширишнинг ўзига хос хусусиятлари тариф берилган.

Калит сўзлар: ҳуқуқий асослари, зўравонлик, эътиқод қилиш, тинтув ўтказиш, тажовуз, норматив-ҳуқуқий ҳужжат.

Мазкур мавзуда Терроризм ва экстремизм билан боғлиқ Ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасини ташкил этиш фаолияти таҳлил қилинади.

Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш, фуқароларга қонунга ҳурмат ва қонун бузилишининг ҳар қандай кўринишига мурасасизлик муносабатини сингдириш, профилактик ишларни мувофиқлаштириш, ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг замонавий ташкилий-ҳуқуқий механизмларини жорий этиш бўйича қонунчилик нормалари ва уларни қўллаш амалиёти билан боғлиқ муаммоларнинг илмий ечимини топиш долзарб ҳисобланади¹.

Республикамиз аҳоли турар жойларида жамоат тартибini сақлаш, фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқбузарликларни барвақт аниқлаш ва уларни олдини олиш, аҳолининг ҳуқуқий маданиятини юксалтиришга қаратилган комплекс чора-тадбирларни тизимли равишда амалга ошириш ички ишлар органларининг маҳалла ҳуқуқ тартибот масканининг асосий вазифаларидан бири ҳисобланади.

Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномасида ҳам алоҳида таъкидлаб ўтилганидек, “Мамлакатимизнинг конституциявий тузуми, суверенитети, ҳудудий яхлитлигини турли

---

¹ Хўжақулов С.Б. Ҳуқуқбузарликлар умумий профилактикасини такомиллаштириш: Монография / Масъул муҳаррир ю.ф.д., доц. И.Ю. Фазилов.

□ Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2019. □ 4 б.

тахдидлардан ҳимоя қилиш, тинчлик ва барқарорликни янада мустаҳкамлаш барча ютуқларимизнинг бош гаровидир” - деган эди.²

Мамлакатимиз президенти мухтарам Мирзиёев Шавкат Миромонович Ички ишлар органларини халқнинг ишончли ҳимоячиси сифатида халқчил профессионал тузилмага айлантириш ҳамда аҳоли билан мақсадли ишлашга йўналтириш ундан ташқари, Ички ишлар органлари ходимларининг «Касбий маданият кодекси»ни амалиётга татбиқ этилишини таъминлаш, ички ишлар органларини маънавий пок, ўз бурчига содиқ, халқпарвар ва масъулиятли ходимлар билан тўлдириш, уларнинг фаолиятини аҳоли муаммоларини ҳал этиш ва фуқаролар мурожаатлари билан ишлаш натижадорлиги ҳамда ижтимоий фикр асосида баҳолаш тизимини жорий этиш, Ички ишлар вазирлиги ва ҳудудий ички ишлар органларида Жамоатчилик кенгашларини тузиш орқали тизим фаолияти устидан жамоатчилик назоратини тизимини яратиш, Ички ишлар органларини максимал даражада «аҳоли билан мақсадли ишлаш»га йўналтириш, унинг хизмат фаолиятига хос бўлмаган функция ва тузилмаларини мақбуллаштириш каби илғор фикрларни Янги Ўзбекистоннинг тарққиёт стратегиясида илгари сурдилар.³

Ўзбекистон Республикасининг 2000 йил 15 декабрдаги “Терроризмга қарши кураш тўғрисида”ги қонунининг 3-моддасида мавзуга оид бир қатор тушунарлар берилган бўлиб, улар қуйидагилар ҳисобланади.

гаровда ушлаб турилган шахс - қўлга олинган ёки ушлаб турилган шахсни озод этиш шартлари сифатида давлат ҳокимияти ва бошқарув органларини, халқаро ташкилотларни, Шунингдек айрим шахсларни биронбир ҳаракат содир этишга ёки бундай ҳаракат содир этишдан тийилишга мажбур қилиш мақсадида террорчилар томонидан қўлга олинган ёки ушлаб турилган жисмоний шахс;

терроризм – сиёсий, диний, мафкуравий ва бошқа мақсадларга эришиш учун шахснинг ҳаёти, соғлиғига хавф туғдирувчи, мол-мулк ва бошқа моддий объектларнинг йўқ қилиниши (шикастлантирилиши) хавфини келтириб чиқарувчи ҳамда давлатни, халқаро ташкилотни, жисмоний ёки юридик шахсни бирон-бир ҳаракатлар содир этишга ёки содир этишдан тийилишга мажбур қилишга, халқаро муносабатларни мураккаблаштиришга, давлатнинг

---

² Мирзиёев Ш.М. Миллий тарққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб янги босқичга кўтарамиз. Т.1.- Т.: Ўзбекистон, 2017. – 138 – 139-бет.

³ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги ПФ-60 сон Фармони “2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тарққиёт стратегияси”. Т 2022

суверенитетини, ҳудудий яхлитлигини бузишга, хавфсизлигига путур етказишга, қуролли можаролар чиқаришни кўзлаб ифвогарликлар қилишга, аҳолини кўрқитишга, ижтимоий-сиёсий вазиятни беқарорлаштиришга қаратилган, Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексида жавобгарлик назарда тутилган зўрлик, зўрлик ишлатиш билан кўрқитиш ёки бошқа жиноий қилмишлар;

террорчи – террорчилик фаолиятини амалга оширишда иштирок этаётган шахс;

террорчилик гуруҳи – олдиндан тил бириктириб террорчилик ҳаракатини содир этган, бундай ҳаракатга тайёргарлик кўрган ёки уни содир этишга суиқасд қилган шахслар гуруҳи;

террорчилик ташкилоти – икки ёки ундан ортиқ шахснинг ёки террорчилик гуруҳларининг террорчилик фаолиятини амалга ошириш учун барқарор бирлашуви;

террорчиликка қарши операция – террорчилик ҳаракатига чек қўйиш ва унинг оқибатларини минималлаштириш, Шунингдек жисмоний шахсларнинг хавфсизлигини таъминлаш ҳамда террорчиларни зарарсизлантиришга қаратилган, келишилган ва ўзаро боғлиқ махсус тадбирлар мажмуи;

ҳалқаро терроризм – бир давлат ҳудуди доирасидан ташқарига чиқадиган терроризм.

Маълумки, Ўзбекистон қадимдан динлар ўлкаси бўлиб, зардуштийлик, христианлик, яҳудийлик, ислом ва бошқа ўнга яқин динлар мавжуд бўлган. Мазкур динларга эътиқод қилувчи инсонларнинг орасида ҳеч қандай зиддиятлар келиб чиқмаган.

Бироқ бугунги кунда ислом динини ўзларининг ғаразли мақсадларини амалга ошириш учун қурол сифатида ҳаракат қилувчи жиноий гуруҳларнинг пайдо бўлиши, ривожланиши диний экстремизм билан боғлиқ жиноятлар содир этилишига олиб келмоқда.

Дарҳақиқат биз бугунги кунда ниҳоятда мураккаб замонда яшамокдамиз. ХХИ асрда фан техниканинг тез суъратларда жадал ривожланаётганини диний экстремизм, терроризм, гиёҳвандлик, одам савдоси каби жирканч жиноятларнинг пайдо бўлиши, ривожланиши ва уларнинг тобора ортиб боришига сабаб бўлмоқда, аммо бугунги кунда жамиятдаги тинчлик ва осойишталикка раҳна соладиган турли кўринишдаги хуружларни ўз вақтида аниқлаш ва унинг олдини олиш чораларини кўришимиз талаб этилади.

Шундай экан, энг аввало, профилактика инспекторларининг диний мазмундаги материаллар билан қонунга хилоф равишда муомала қилишининг

олдини олиш фаолиятини ёритишдан олдин мазкур ҳуқуқбузарликларга қонунда белгиланган туШу нчаларни таҳлил қилишимиз лозим.

Диний экстремизм келиб чиқишининг биринчи ва асосий сабаби бу – мутаассиб фикр ва қарашларнинг пайдо бўлишидир. Онги заҳарланган ва мутаассибга айланган кишилар ўзлари қилаётган ишларни тўғри деб ҳисоблаган ҳолда, ҳар қандай номақбул ишлардан ҳам бош тортмайдилар. Ваҳоланки, уларни бу йўлга бошлаган “раҳнамоларнинг” асл мақсади моҳиятан ғайриинсоний характерга эга. Уларнинг асосий нияти бутун Осиё худудида қадимги Араб халифалигин барпо этиш керак деб курашмоқдалар. Лекин, уларнинг асосий нияти Шу билангина чекланиб қолмасдан, динни ниқоб қилиб олиб ҳокимиятни қўлга олиш, бу йўлда "инсон" деб аталмиш буюк жонзотни ўлдиришдан ҳам таб тортмаяпти. Улар ҳозирги кунда, айна дақиқада ҳам ўз ёвуз, жирканч ишларни турли давлатларда амалга оширмоқдалар⁴.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Хўжакулов С.Б. Ҳуқуқбузарликлар умумий профилактикасини такомиллаштириш: Монография / Масъул муҳаррир ю.ф.д., доц. И.Ю. Фазилов.
2. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб янги босқичга кўтарамиз. Т.1.- Т.: Ўзбекистон, 2017.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги ПФ-60 сон Фармони “2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси”. Т 2022
4. [@shirin_xabarлари](https://t.me/shirin_xabarлари) buxdu.uz

---

⁴ [@shirin_xabarлари](https://t.me/shirin_xabarлари) buxdu.uz